Riedsútstel

It Beslút	:	26 november 2026
Agindapunt	:	5
Status	:	Besluitvormend
Program	:	0 – Bestuur en ondersteuning
Portefúljehâlder	:	K.A. Breuker
Amtner	:	J. Dekker
Bylage	:	Verordening overheids- en inwonersparticipatie Tytsjerksteradiel 2027
Saak- en stiknûmer	:	2026082531085 en 26ZG156199

Underwerp
Verordening Overheids- en inwonersparticipatie Tytsjerksteradiel 2027

Wy stelle jo foar te besluten om:
1. De verordening overheids- en inwonersparticipatie Tytsjerksteradiel 2027 vast te stellen.
2. De verordening op het burgerinitiatief Tytsjerksteradiel uit 2021 in te trekken.
3. De algemene inspraakverordening Tytsjerksteradiel uit 2005 in te trekken.

Koarte gearfetting
Met dit besluitvormende raadsvoorstel stellen we voor de voorliggende verordening overheids- en inwonersparticipatie 2026 vast te stellen. De aandachtspunten en aanpassingen vanuit de opiniërende behandeling in oktober zijn hierin verwerkt of verderop in het raadsvoorstel verduidelijkt.

Foech ried/kolleezje
Een verordening is een kaderstellend document welke een bevoegdheid van de gemeenteraad is om vast te stellen. Daarnaast is het de bevoegdheid van de raad om de inspraakverordening uit 2005 en de verordening op het burgerinitiatief uit 2021 in te trekken. Deze besluitpunten liggen voor.

Ynlieding
Vanuit de wet versterking participatie op decentraal niveau is bijgaande verordening een instrument om participatie binnen de lokale gemeenschap te versterken. Deze moet voor januari 2027 vastgesteld zijn en kaders geven aan het hoe, wat en wanneer van zowel overheids- als inwonersparticipatie.

Histoarje
Op 1 oktober heeft de raad deze verordening opiniërend behandeld en hierin richting gegeven door het beantwoorden van een aantal vragen. Naar aanleiding van deze antwoorden zijn artikelen in de verordening of toelichting aangepast of aangevuld.

Hieronder geeft het college per themablok een samenvatting van haar interpretatie en hoe dit is verwerkt in verordening, toelichting of hoe dit landt in de uitwerking.

Ten aanzien van het kopje **houding** gaf de meerderheid van de raad aan dat:

- Wij als gemeente faciliterend en verbindend zijn, maar niet het voortouw nemen. Een vast contactpersoon bij initiatieven die binnenkomen is zeer wenselijk. Dit was al zo opgenomen in artikel 10, lid 4 en behoeft verder geen wijzigingen.
- Een initiatief in principe de verantwoordelijkheid blijft van de initiatiefnemer. In uitzonderingsgevallen, met naar het oordeel van de gemeente een grote meerwaarde voor de mienskip en onhaalbaarheid voor de initiatiefnemer, kan het bestuursorgaan kiezen voor maatwerk. Dit is toegevoegd Onder artikel 10 lid 2.f en in de toelichting van artikel 10. Ook de hardheidsclausule dekt dit af.

Ten aanzien van **passief of actief** gaf de meerderheid van de raad aan dat we als gemeente:

- De mogelijkheden van inwonersinitiatieven niet actief onder de aandacht brengen bij de inwoners, maar met een vast contactpersoon een duidelijk aanspreekpunt hebben voor de mensen die de weg weten te vinden en dan ondersteunend en faciliterend zijn. Dit vraagt geen aanpassing in de tekst van de verordening.
- De mogelijkheid van het uitdaagrecht niet actief onder de aandacht brengen in eerste instantie. We wachten even af wat er ten aanzien van dit onderwerp binnenkomt. Dit vraagt geen aanpassing in de tekst van de verordening.

Ten aanzien van het kopje **financiën** gaf de meerderheid van de raad aan dat:

- Inwonersinitiatieven in principe gebruik kunnen maken van bestaande financiële potjes zoals bestaande subsidieregelingen. Uitzonderingen hierop wil de raad graag mogelijk houden zoals ook aangegeven onder het kopje 'houding". In de toelichting is hier onder artikel 10 een extra alinea over opgenomen.
- Initiatieven die vallen onder het uitdaagrecht mogen in het begin frictiekosten opleveren, maar in principe geen structurele financiële meerkosten. Hiervoor is in artikel 12, lid 5, sub f het woord "structureel" toegevoegd. Ook bij het uitdaagrecht geldt dat de raad in meerderheid graag maatwerk wil zien. Maatwerk hierin leveren is juridisch ingewikkeld omdat de basis van het uitdaagrecht het overnemen van bestaande financiële middelen is om een gemeentelijke taak gelijkwaardig of beter uit te voeren. Mochten hier grote financiële uitzettingen zijn, dan neigt het al meer naar een inwonersinitiatief.

Ten aanzien van het kopje **overige vragen:**

- Sommige fracties vonden de uitsluitingen onder artikel 3 "reikwijdte" te uitgebreid of niet duidelijk. In de verordening zijn onder artikel 3 twee uitsluitingsgronden samengevoegd en in de toelichting bij dit artikel is de lijst verder uitgelegd. Het college hoopt dat dit een beter beeld geeft van de lijst en dat dit basiszaken zijn die niet geschikt zijn voor participatie. Deze lijst is vergelijkbaar met de uitsluitingen uit de modelverordening vanuit de VNG en is ambtelijk kritisch bekeken of hier iets anders in zou kunnen.
- Als de vaststelling van beleid een bevoegdheid van de raad is, wordt in de raadsvoorstellen een participatiealinea opgenomen waarin het participatieproces wordt toegelicht. Dit zal bij besluitvormende raadsvoorstellen veelal achteraf zijn. Bij grotere voorbereidingen van beleidswijzigingen maakt een participatieplan deel uit van de eventuele startnotitie en heeft de raad de kans om aan de voorkant hier een mening over te geven.
- De meerderheid van de raad wil graag de rechtstreekse plaatsing van een onderwerp op de politieke agenda behouden, zoals dat nu is vastgelegd in de verordening op het burgerinitiatief. Onder een nieuw hoofdstuk 5 en in de toelichting is hier een artikel over opgenomen en in de toelichting verder uitgewerkt zodat ook deze route geborgd blijft.

Te berikken effekt
Met het vaststellen van deze verordening wil de gemeente Tytsjerksteradiel

- de legitimiteit van haar beslissingen vergroten;
- de Mienskip binnen de gemeente versterken;
- de kwaliteit van lokale democratische processen vergroten
- de samenwerking tussen bestuursorganen enerzijds en inwoners en maatschappelijke partijen anderzijds versterken.

Deze verordening beschrijft de kaders hoe we dit willen gaan doen.

Arguminten
Het voorstel past in het ingezet beleid
Dit voorstel tot het vaststellen van de verordening overheids- en inwonersparticipatie Tytsjerksteradiel 2026 is een logisch gevolg van het ingezette beleid in 2024 om te komen tot een visie en een duidelijke werkwijze ten aanzien van overheids- en inwonersparticipatie. De visie is in januari 2026 vastgesteld.

Wettelijke grondslag
Vanuit de wet versterking participatie op decentraal niveau is het een verplichting voor alle Nederlandse gemeenten om deze verordening voor 1 januari 2027 vast te stellen.

Stroomlijnen beleid overheids- en inwonersparticipatie
Met het intrekken van de verordening op het burgerinitiatief uit 2021 en het intrekken van de inspraakverordening uit 2005 stroomlijnen we de verordeningen die gaan over overheids- en inwonersparticipatie.

Alternativen
Een alternatief zou zijn om deze verordening niet vast te stellen en de huidige verordeningen te laten bestaan.

Kanttekenings/risiko's
In lijn met eerdere besluitvorming door de raad volgt er in het voorjaar van 2027 een voorstel hoe we participatie binnen de gemeente Tytsjerksteradiel structureel willen inbedden. Dit voorstel kan financiële vragen bevatten.

Finânsjes
Het vaststellen van deze verordening heeft nu geen financiële consequenties.

Ynwenners- en oerheidspartisipaasje
Zoals in dit voorstel al aangegeven, wordt bij beleidswijzigingen die vastgesteld worden door de raad deze alinea gevuld.
In de opiniërende behandeling werd ook terecht aangegeven dat participatie en de verschillende vormen en onderwerpen hiervan een dialoog moet zijn met dorpsbelangen en dat dit niet alleen via een mail plaats kan vinden.
De concept verordening is 2x per mail gedeeld met de verschillende dorpsbelangen met de vraag of zij hier nog op- en of aanmerkingen op hadden. Hier is geen reactie op gekomen.
De letter van de verordening zelf is ook voor dorpsbelangen niet het meest interessant. Hoe we dit vorm gaan geven en hoe gemeente en dorpsbelangen met elkaar om willen gaan in de toekomst is belangrijk. Op woensdag 21 oktober is hier een start aan gegeven met een thema-avond voor alle dorpsbelangen waar ook de raadsleden voor waren uitgenodigd.

Kommunikaasje
Na vaststelling van deze verordening zal deze worden gepubliceerd via de reguliere kanalen. Na vaststelling zal hier ook intern bekendheid en aandacht worden gegeven voor wat dit nu in de praktijk betekent.

Yntegraliteit
Deze verordening kent al een lange aanloop, is gedeeld met veel collega's van zowel fysiek als sociaal domein en afgestemd met juridische collega's zowel in de brede zin van het woord als specifiek voor wat betreft de omgevingswet.

Gearwurking
Er is hier geen sprake van samenwerking met andere besturen. Wel is er afstemming en overleg geweest met andere gemeenten.

Ferfolchtrajekt
Naast het vaststellen van deze verordening blijven we bezig met het verbeteren van de werkwijze en het vullen van de toolbox. Daarnaast komt er, zoals al vermeld, in het voorjaar een voorstel hoe we participatie in de gemeente structureel willen inbedden.

Evaluaasje
Hoewel deze verordening geen beleidsplan betreft is het toch goed om ook deze periodiek tegen het licht te houden. Mochten we als gemeente in de toekomst hier tekortkomingen in bemerken of een actievere rol willen aannemen, dan moet aanpassing hiervan mogelijk zijn.

Burgum, 3 november 2026

Het college van burgemeester en wethouders van Tytsjerksteradiel,

secretaris,	burgemeester,
dhr. drs. J. Krul	dhr. mr. K.A. Breuker

Riedsbeslút

De raad van de gemeente Tytsjerksteradiel;

gelezen het voorstel van het college van burgemeester en wethouders d.d. 3 november 2026, punt nummer: 5;

Beslút:

1. De verordening overheids- en inwonersparticipatie Tytsjerksteradiel 2027 vast te stellen.
2. De verordening op het burgerinitiatief Tytsjerksteradiel uit 2021 in te trekken.
3. De algemene inspraakverordening Tytsjerksteradiel uit 2005 in te trekken.

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van de raad van de gemeente Tytsjerksteradiel van 26 november 2026.

De griffier,	De voorzitter,
mevr. mr. A. Dam	dhr. mr. K.A. Breuker